

Nr 345.

Godkänd av första kammaren den 12 juni 1918.

Godkänd av andra kammaren den 12 juni 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förhöjda provisoriska tilläggsavgifter å statens järnvägar.

(Statsutskottets utlåtande nr 195.)

Till Konungen.

Genom en till riksdagen den 10 maj 1918 avlåten proposition, nr 432, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, begärt riksdagens yttrande över vid propositionen fogat förslag till förhöjda provisoriska tilläggsavgifter å statens järnvägar.

Det förslag till provisorisk taxeförhöjning vid statens järnvägar, över vilket riksdagens yttrande begärts, framgår närmare av här nedan intagna tablå, som även upptager de nuvarande provisoriskt förhöjda avgifterna ävensom det förslag i ämnet, som järnvägsstyrelsen framlagt. I tablå angives jämväl den ekonomiska innebörden av de olika förslagen.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 111 häft. (Nr 345—346.) 1

	Provisorisk tilläggsavgift			Merinkomst		
	Nuvarande	Enligt järnvägsstyrelsens förslag	Enligt Kungl. Maj:ts förslag	Enligt järnvägsstyrelsens förslag	Enligt Kungl. Maj:ts förslag	Skillnad mellan järnvägsstyrelsens och Kungl. Maj:ts förslag
Per år:						
Persontrafik:						
I klass enkla biljetter	150	200	240	531	955	+ 424
II " " "	110	150	180	2,938	5,143	+ 2,205
III " " "	70	100	120	5,195	8,659	+ 3,464
II " partibiljetter	110	140	180	29	69	+ 40
II " månadsbiljetter	110	150	180	6	12	+ 6
III " partibiljetter	50	80	80	394	394	—
III " månadsbiljetter	50	80	80	145	145	—
Nedsättningsbiljetter	67	100	100	51	51	—
Prisskillnadsbiljetter	—	—	—	117	223	+ 106
Resgodsövertikt	150	200	200	402	402	—
Hundar	70	100	120	15	25	+ 10
Summa persontrafik	—	—	—	9,823	16,078	+ 6,255
Godstrafik:						
Levande djur	70	200	150	1,993	1,228	— 765
<i>Styckegods:</i>						
Livsförnödenheter	70	200	150	2,872	1,767	— 1,105
Fodermedel	70	200	150	58	38	— 20
Gödningsämnen	70	200	150	67	42	— 25
Hushållsved	70	200	150	58	38	— 20
<i>Vagnslastgods:</i>						
Livsförnödenheter	70	200	150	10,573	6,508	— 4,065
Fodermedel	70	200	150	1,520	935	— 585
Gödningsämnen	70	200	150	1,076	661	— 415
Hushållsved	70	200	150	1,176	726	— 450
Övrigt gods	150	200	200	26,771	26,771	—
Summa godstrafik	—	—	—	46,164	38,714	— 7,450
Summa persontrafik	—	—	—	9,823	16,078	+ 6,255
Summa trafik	—	—	—	55,987	54,792	— 1,195

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att järnvägsstyrelsen beräknat, att med bibehållande av de nuvarande tilläggsavgifterna statens järnvägar under år 1918 skulle komma att uppvisa en driftförlust av 60,000,000 kronor. Härvid är emellertid att märka, att 1918 års driftsbudget belastats med krigstidstillägg icke blott för år 1918 utan även för år 1917. Med de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna taxetilläggen har — om förhöjningen inträder omkring den 10 nästkommande juni månad — bristen för år 1918 av departementschefen beräknats till 30,000,000 kronor. Vid tillämpning av järnvägsstyrelsens förslag skulle bristen bliva något mindre.

Under nu angivna förhållanden synes en ytterligare, genomgående taxeförhöjning vara ofrånkomlig, och det vill synas riksdagen, att en sådan höjning redan tidigare bort vidtagas. Ur rent principiell synpunkt böra statens järnvägar icke blott bära sina egna driftkostnader utan även lämna överskott till förräntning av det i statsbanorna, såsom helhet betraktade, nedlagda kapitalet. Under de extraordinära förhållanden, som nu råda, läser emellertid denna grundsats ej kunna upprätthållas i full utsträckning. Riksdagen håller likväl före, att direkt förlust å driften såvitt möjligt är bör förhindras.

Vad först angår persontrafiken har riksdagen icke kunnat biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag oförändrat. De höjningar järnvägsstyrelsen i avseende å persontrafiken föreslagit äro i och för sig så betydande, att det synes riksdagen, att en ytterligare höjning om möjligt bör undvikas. Därest höjningen göres alltför skarp, kan det inträffa, att resandefrekvensen så nedsättes, att höjningen icke inbringar några ökade inkomster, och ett sådant resultat länder varken statens järnvägar eller allmänheten till gagn. Riksdagen har därför i avseende å nu berörda trafik ansett järnvägsstyrelsens förslag vara att föredraga.

Då riksdagen, såsom ovan anförts, anser, att någon förlust å driften icke bör få komma ifråga, måste riksdagen jämväl i avseende å taxeförhöjningarna för levande djur, livs- och fodermedel samt gödningsämnen och hushållsved ansluta sig till järnvägsstyrelsens förslag. Vissa skäl kunna väl tala för att dessa varuslag beredas en särskilt gynnad ställning. Så blir dock fallet jämväl om avgiftshöjningen nu göres enhetlig för allt gods, enär grundtaxorna å livsförnödenheter och därmed jämförliga varuslag äro avsevärt lägre än för gods i allmänhet. Vad prisbildningen angår, läser en höjning av tilläggsavgiften från 150 till 200 procent icke kunna tillmätas någon nämnvärd betydelse. Under sådana förhållanden har riksdagen alltså icke kunnat biträda det i propositionen framlagda förslaget beträffande godsavgifterna, utan har, så-

som nämnts, ansett, att företräde bör givas åt det förslag, som järnvägsstyrelsen i ämnet framlagt.

I anslutning till riksdagens uppfattning, att driftförlust bör förebyggas, har riksdagen icke funnit sig böra framställa någon erinran mot att, därest så blir nödvändigt för undvikande av sådan förlust, ytterligare höjning av tilläggsavgifterna vidtages. Att anlita lånevägen för att hålla statsbanedriften uppe synes endast i yttersta nödfall böra tillgripas.

Riksdagen får alltså såsom sitt yttrande i ämnet anmäla, vad här ovan blivit anfört.

Stockholm den 12 juni 1918.

Med undersätlig vördnad.
